O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 4

2026

International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research

Volume 2 Issue 4
2026

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali

4-son
2026

Международный журнал современных научно-технических исследований

Том 2 Выпуск 4
2026

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas’ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay’ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O’zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O’zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro‘yxatidan o‘tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O‘zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© “O‘zMU Jizzax filiali” – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko‘chasi, 259-uy.

TALABALARNING MUSTAQIL TA’LIM KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARI

Mirzaraximova Zilola Mirzohid qizi

Namangan davlat pedagogika instituti, tadqiqotchi.
e-mail: zilolamirzaraximova1@gmail.com

Annotatsiya.

Maqolada talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari tizimli ravishda tadqiq etiladi. Muallif mustaqil ta’lim kompetensiyasini talabaning o‘z o‘quv faoliyatini maqsadga muvofiq rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va baholash hamda ushbu faoliyat uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish qobiliyatlarining yaxlit birligi sifatida talqin qiladi. Tadqiqotda andragogik yondashuv hamda o‘z-o‘zini boshqarish, ta’lim avtonomiyasi, geytagogika va o‘z-o‘zini belgilash nazariyasiga asoslangan yondashuvlar qiyosiy tahlil qilinib, ularning mustaqil ta’lim kompetensiyasini rivojlantirishdagi imkoniyatlari va cheklovlari aniqlanadi. Ishda kompetensiyaning motivatsion, maqsad qo‘yish, tashkiliy-protsessual, metakognitiv va refleksiv-baholovchi komponentlardan iborat tuzilmasi, talaba mustaqilligining bosqichlari hamda o‘qituvchi ko‘magini ushbu bosqichlarga moslashtirish tamoyili asoslanadi. Xulosada mustaqillik tug‘ma xususiyat emas, balki bosqichma-bosqich shakllantiriladigan kompetensiya ekani va uni rivojlantirishda integrativ yondashuvning afzalliklari asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: mustaqil ta’lim, mustaqil ta’lim kompetensiyasi, o‘z-o‘zini boshqarish, ta’lim avtonomiyasi, andragogika, geytagogika, o‘z-o‘zini belgilash nazariyasi, metakognitsiya, pedagogik ko‘mak, oliy ta’lim.

СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ КОМПЕТЕНЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ У СТУДЕНТОВ

Мирзарахимова Зилола Мирзохид кизи

Наманганский государственный педагогический институт, исследователь.

Аннотация.

В статье системно исследуются современные педагогические подходы к развитию компетенции самостоятельного обучения у студентов. Автор рассматривает компетенцию самостоятельного обучения как целостную совокупность способностей студента целенаправленно планировать, организовывать, контролировать и оценивать собственную учебную деятельность, а также принимать на себя ответственность за её осуществление. В исследовании проводится сравнительный анализ андрагогического подхода, а также подходов, основанных на саморегулируемом обучении, образовательной автономии, хьютагогике и теории самодетерминации, выявляются их возможности и ограничения в развитии компетенции самостоятельного обучения. В работе обосновывается структура данной компетенции, включающая мотивационный, целеполагающий, организационно-процессуальный, метакогнитивный и рефлексивно-оценочный компоненты, рассматриваются этапы становления самостоятельности студентов и принцип адаптации педагогической поддержки к этим этапам. В заключении обосновывается положение о том, что самостоятельность является не врождённым качеством, а компетенцией, формируемой поэтапно, а также раскрываются преимущества интегративного подхода к её развитию.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, компетенция самостоятельного обучения, саморегуляция, образовательная автономия, андрагогика, хьютагогика, теория самодетерминации, метакогниция, педагогическая поддержка, высшее образование.

MODERN PEDAGOGICAL APPROACHES TO DEVELOPING STUDENTS’ INDEPENDENT LEARNING COMPETENCE

Mirzaraximova Zilola Mirzohid qizi

Namangan State Pedagogical Institute, Researcher.

Abstract.

The article systematically examines modern pedagogical approaches to developing students' independent learning competence. The author conceptualizes independent learning competence as an integrated set of abilities that enable students to purposefully plan, organize, monitor, and evaluate their own learning activities while assuming responsibility for them. The study provides a comparative analysis of the andragogical approach and approaches based on self-regulated learning, learner autonomy, heutagogy, and self-determination theory, identifying their potential and limitations in developing independent learning competence. The article substantiates the structure of this competence, comprising motivational, goal-setting, organizational-procedural, metacognitive, and reflective-evaluative components. It also examines the stages of students' development of independence and the principle of adapting teacher support to these stages. The conclusion argues that independence is not an innate characteristic but a competence developed progressively and highlights the advantages of an integrative approach to its development.

Keywords: independent learning, independent learning competence, self-regulation, learner autonomy, andragogy, heutagogy, self-determination theory, metacognition, pedagogical support, higher education.

Kirish. Zamonaviy dunyoda bilimlarning eskirish sur'ati keskin tezlashdi: oliy ta'lim muassasasida o'zlashtirilgan bilimlarning muhim qismi bitiruvchining kasbiy faoliyati davomida yangilanishni talab qiladi. Bunday sharoitda mutaxassisning raqobatbardoshligi uning o'qish davrida qancha bilim olgani bilan emas, balki butun hayoti davomida mustaqil ravishda yangi bilim va ko'nikmalarni egallash qobiliyati bilan belgilanadi. Umrbod ta'lim tamoyilining xalqaro ta'lim siyosatining asosiy g'oyalaridan biriga aylangani ham shu bilan bog'liq. Mazkur tamoyilni amalga oshirishning zaruriy sharti talabada mustaqil ta'lim kompetensiyasini shakllantirishdir, zero, o'qishni o'rganmagan shaxs umrbod o'qiy olmaydi. O'zbekiston oliy ta'lim tizimining kredit-modul tizimiga o'tishi mustaqil ta'lim masalasini yangi darajaga ko'tardi. Mazkur tizimda talabaning umumiy o'quv yuklamasining salmoqli qismi auditoriyadan tashqari mustaqil ishga ajratiladi, ta'lim natijasi esa talabaning mustaqil faoliyati sifatiga bevosita bog'liq bo'ladi. Biroq amaliyot ko'plab talabalar bunday tizimga tayyor emasligini ko'rsatmoqda: ular maktab ta'limida shakllangan tashqi nazorat va batafsil ko'rsatmalarga tayanish odatini oliy ta'limga ham olib kiradi. Natijada mustaqil ish uchun ajratilgan vaqt ko'pincha samarasiz sarflanadi yoki topshiriqlar rasmiy tarzda, o'rganish maqsadiga erishilmagan holda bajariladi. Mustaqil ta'lim kompetensiyasini rivojlantirishda maktabdan oliy ta'limga o'tish davri alohida ahamiyatga ega. Maktab ta'limida o'quvchi faoliyati ko'p jihatdan o'qituvchi tomonidan tartibga solinadi: vazifalar aniq belgilanadi, ularning bajarilishi muntazam nazorat qilinadi va natija tezkor baholanadi. Oliy ta'limda esa talabadan birdaniga o'z vaqtini mustaqil taqsimlash, katta hajmdagi materialni o'zi o'rganish va uzoq muddatli topshiriqlarni o'zi rejalashtirish talab qilinadi. Bu keskin o'zgarish ko'plab birinchi kurs talabalarida moslashuv qiyinchiliklarini keltirib chiqaradi. Shu sababli mustaqil ta'lim kompetensiyasini rivojlantirishni aynan birinchi kursdan, maqsadli pedagogik ko'mak bilan boshlash zarur. Pedagogik adabiyotlarda mustaqil ish va mustaqil ta'lim tushunchalari ko'pincha sinonim sifatida qo'llaniladi, biroq ular o'rtasida muhim farq mavjud. Mustaqil ish o'quv faoliyatini tashkil etish shakli bo'lib, u o'qituvchining bevosita ishtirokisiz, biroq uning topshirig'i asosida bajariladigan faoliyatni anglatadi. Mustaqil ta'lim esa talabaning o'z o'quv faoliyatini o'zi boshqaradigan jarayondir: u nimani, qachon, qanday va nima maqsadda o'rganishni o'zi belgilaydi. Birinchisi tashqi tashkiliy shaklni, ikkinchisi esa ichki boshqaruv mexanizmini ifodalaydi. Talaba mustaqil ish topshiriqlarini bajarishi mumkin, biroq bu hali uning mustaqil ta'lim kompetensiyasiga ega ekanini anglatmaydi. Mustaqil ta'lim kompetensiyasi deganda mazkur tadqiqotda talabaning o'z o'quv faoliyatini maqsadga muvofiq rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va baholash hamda bu faoliyat uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olish qobiliyatlarining yaxlit birligi tushuniladi. Ushbu ta'rifda uch jihat alohida ahamiyatga ega. Birinchidan, kompetensiya o'quv faoliyatining barcha bosqichlarini — maqsad qo'yishdan natijani baholashgacha — qamrab oladi. Ikkinchidan, u faqat texnik ko'nikmalarni emas, balki motivatsiya va mas'uliyatni ham o'z ichiga oladi. Uchinchidan, u metakognitiv qobiliyatga, ya'ni talabaning o'z o'rganish jarayonini kuzatish va boshqarish qobiliyatiga tayanadi. Mustaqil ta'lim g'oyasining zamonaviy nazariy asoslaridan biri andragogika, ya'ni kattalar ta'limi nazariyasidir. M. Nouls kattalar ta'limining o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilib, inson yetuklashgan sari tabiiy ravishda boshqalarga qaramlikdan o'z-o'zini yo'naltirishga o'tishini, u o'z tajribasiga tayanishini va o'rganishni real muammolarni hal qilish bilan bog'lashga intilishini asoslagan. Noulsning g'oyalari oliy ta'lim amaliyotiga katta ta'sir ko'rsatdi: talaba yetuk shaxs sifatida o'z ta'limi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir ekani haqidagi tasavvur keng tarqaldi. Biroq bu tasavvur amaliyotda doim ham tasdiqlanavermaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mustaqil ta’lim muammosi xorijiy pedagogik adabiyotlarda turli nazariy an’analar doirasida tadqiq etilgan. M. Nouls o‘z-o‘zini yo‘naltiruvchi ta’limni shaxsning boshqalar yordamida yoki yordamisiz o‘z ta’lim ehtiyojlarini aniqlash, maqsad qo‘yish, resurslarni topish, strategiya tanlash va natijani baholash tashabbusini o‘z zimmasiga olish jarayoni sifatida ta’riflagan. U o‘qituvchining rolini bilim uzatuvchidan ta’lim jarayonining fasilitatoriga aylantirish zarurligini asoslagan. A. Xolek esa chet tili ta’limi misolida ta’lim avtonomiyasi konsepsiyasini ishlab chiqib, avtonomiyani o‘z ta’limi uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish qobiliyati sifatida ta’riflagan va bu qobiliyatning tug‘ma emas, balki egallanadigan sifat ekanini ta’kidlagan. F. Kendi o‘z-o‘zini yo‘naltirish tushunchasini chuqur tahlil qilib, uning to‘rt xil ma’noda qo‘llanishini aniqlagan: shaxsiy xususiyat sifatidagi avtonomiya, o‘z ta’limini boshqarishga tayyorlik va qobiliyat, ta’lim muassasasi doirasida talabaga nazorat berish shakli hamda rasmiy ta’limdan tashqaridagi mustaqil o‘rganish. Kendining muhim xulosasiga ko‘ra, mustaqillik vaziyatga bog‘liq: shaxs bir sohada mustaqil bo‘lib, boshqa sohada tashqi yo‘naltirishga muhtoj bo‘lishi mumkin. G. Grou esa talaba mustaqilligining to‘rt bosqichli modelini taklif etib, qaram, qiziquvchan, jalb etilgan va mustaqil bosqichlarni ajratgan hamda har bir bosqichga mos o‘qituvchi uslubini asoslagan. E. Desi va R. Rayan o‘z-o‘zini belgilash nazariyasida insonning uchta asosiy psixologik ehtiyojini — avtonomiya, kompetentlik va boshqalar bilan bog‘liqlik ehtiyojlarini ajratib, ularning qondirilishi ichki motivatsiya va samarali faoliyatning asosiy sharti ekanini asoslaganlar. L. Blashke geytagogik amaliyotni tahlil qilib, o‘z-o‘zini belgilaydigan ta’limning oliy ta’limdagi imkoniyatlarini, ayniqsa, raqamli texnologiyalar sharoitida qo‘llanishini ko‘rsatgan. S. Brukfild esa o‘z-o‘zini yo‘naltiruvchi ta’lim g‘oyasini tanqidiy tahlil qilib, uning ko‘pincha ijtimoiy kontekstdan ajratilgan holda, individual texnika sifatida talqin qilinishini tanqid qilgan va mustaqillikni tanqidiy mushohada bilan bog‘lash zarurligini ta’kidlagan. Uzluksiz ta’lim masalasi o‘zbek olimlarining tadqiqotlarida ham muhim o‘rin egallaydi. S. Ergashbayevning O‘zbekiston sharoitida uzluksiz ta’lim tizimi orqali yoshlarning ma’naviy dunyoqarashini rivojlantirishga bag‘ishlangan ishida uzluksiz ta’lim tizimi yoshlar dunyoqarashini rivojlantirishning asosiy vositasi sifatida ko‘rib chiqiladi. Mazkur yondashuv mustaqil ta’lim muammosi bilan bevosita bog‘liq: ta’limning uzluksizligi faqat institutsional tizim bilan emas, balki shaxsning o‘z ta’limini davom ettirish qobiliyati bilan ham ta’minlanadi. Rasmiy ta’lim tugagach, uzluksizlikni faqat mustaqil ta’lim kompetensiyasiga ega shaxs saqlab qola oladi. Shu ma’noda mazkur kompetensiyani uzluksiz ta’lim tizimining shaxsiy asosi sifatida ko‘rish mumkin.

METODOLOGIK QISM

Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy, faoliyatli va integrativ yondashuvlarning uyg‘unligi tashkil etadi. Kompetensiyaviy yondashuv mustaqil ta’limni alohida ko‘nikmalar yig‘indisi sifatida emas, balki talabaning real o‘quv vaziyatlarida namoyon bo‘ladigan yaxlit qobiliyati sifatida talqin qilish imkonini berdi. Uning doirasida kompetensiyaning tarkibiy komponentlari ajratildi, har bir komponent uchun kutilayotgan natijalar va kuzatilishi mumkin bo‘lgan indikatorlar belgilandi. Bu esa mustaqil ta’limni mavhum tarbiyaviy maqsaddan aniq rivojlantiriladigan va baholanadigan pedagogik obyektga aylantirish imkonini berdi.

TADQIQOT NATIJALARI

Olib borilgan tadqiqot natijasida mustaqil ta’lim kompetensiyasining besh komponentli tuzilmasi asoslandi. Motivatsion komponent talabaning o‘rganishga bo‘lgan ichki ehtiyoji va o‘z ta’limi uchun mas’uliyatni his qilishini qamrab oladi. Maqsad qo‘yish komponenti o‘z ta’limiy ehtiyojlarini aniqlash va aniq, erishish mumkin bo‘lgan maqsadlarni shakllantirish qobiliyatidan iborat. Tashkiliy-protsessual komponent reja tuzish, vaqtni boshqarish, resurslarni tanlash va o‘rganish strategiyalarini qo‘llash ko‘nikmalarini o‘z ichiga oladi. Metakognitiv komponent o‘z tushunish darajasini kuzatish, qiyinchiliklarni aniqlash va strategiyani o‘zgartirish qobiliyatini nazarda tutadi. Refleksiv-baholovchi komponent esa natijani baholash va keyingi faoliyat uchun xulosa chiqarishni ta’minlaydi. Tadqiqot metakognitiv komponentning qolgan komponentlarni bir tizimga bog‘lovchi markaziy o‘rinni egallashini ko‘rsatdi.

MUHOKAMA

Mustaqil ta’limning tabiati masalasi xorijiy pedagogik diskursda uzoq davom etgan polemikaga sabab bo‘lgan. Mazkur bahsning bir qutbida M. Noulsning pozitsiyasi turadi. U inson yetuklashgan sari tabiiy ravishda o‘z-o‘zini yo‘naltirishga o‘tishini, kattalar o‘z ta’limi uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishga intilishini va ularni bolalar kabi o‘qitish bu intilishni so‘ndirishini asoslaydi. Noulsning fikricha, o‘qituvchining asosiy vazifasi talabaga tayyor bilim berish emas, balki uning o‘z-o‘zini yo‘naltirish qobiliyatini ro‘yobga chiqarishga imkon yaratish, ya’ni fasilitator bo‘lishdir. Bu pozitsiya talabani tabiatan mustaqillikka qodir shaxs sifatida ko‘radi. F. Kendi bu pozitsiyaga jiddiy tuzatish kiritdi. Uning tahliliga ko‘ra, o‘z-o‘zini yo‘naltirish shaxsning barcha vaziyatlarda namoyon bo‘ladigan umumiy xususiyati emas, balki muayyan soha va vaziyatga bog‘liq qobiliyatdir. Bir sohada yuqori mustaqillik ko‘rsatadigan shaxs yangi, notanish sohada tashqi yo‘naltirishga muhtoj bo‘lishi tabiiy, zero, mustaqil o‘rganish uchun shu sohadagi tayanch bilimlar zarur. Kendining fikricha, talabaning mustaqillikka tayyorligini oldindan faraz qilish xato; uni har bir yangi soha va vaziyatda shakllantirish lozim. Bu tanqid oliy ta’lim uchun muhim, zero, talaba har bir yangi fanda yangi boshlovchi hisoblanadi. G. Grou bahsga amaliy yechim taklif etadi. Uning bosqichli modeli Nouls va Kendi pozitsiyalarini uyg‘unlashtiradi: mustaqillik rivojlanishi mumkin, biroq u bosqichma-bosqich shakllanadi va har bir bosqich o‘qituvchining muayyan uslubini talab qiladi. Grouning muhim kuzatuviga ko‘ra, ta’limdagi ko‘plab muammolar talaba bosqichi va o‘qituvchi uslubining nomuvofiqligidan kelib chiqadi. Qaram talabaga faqat fasilitator sifatida yondashuvchi o‘qituvchi uni yo‘nalishsiz qoldiradi, mustaqil talabani qat’iy nazorat qiluvchi o‘qituvchi esa uning qarshiligiga duch keladi. Grouning xulosasiga ko‘ra, o‘qituvchining vazifasi

talabaning joriy bosqichiga moslashish va uni keyingi bosqichga izchil olib chiqishdir. E. Desi va R. Rayanning o‘z-o‘zini belgilash nazariyasi bahsga muhim konseptual aniqlik kiritadi. Mualliflar avtonomiya tushunchasini tashqi yordamdan mustaqillik bilan emas, balki faoliyatni ichki rozilik va ixtiyoriylik asosida amalga oshirish bilan bog‘laydilar. Bu nuqtayi nazardan, o‘qituvchining ko‘magi talaba avtonomiyasiga zid emas: agar ko‘mak talabaning tanlovini hurmat qilsa va uning ichki motivatsiyasini qo‘llab-quvvatlasa, u avtonomiyani kuchaytiradi. Bundan tashqari, nazariya bog‘liqlik ehtiyojini ham asosiy ehtiyojlar qatoriga kiritib, mustaqil ta’limning yolg‘iz o‘rganishni anglatmasligini ko‘rsatadi. Bu xulosa mustaqillikni tashqi yordamni rad etish sifatida talqin qilish xatosini bartaraf etadi.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot mustaqil ta’lim kompetensiyasini talabaning o‘z o‘quv faoliyatini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va baholash hamda uning uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish qobiliyatlarining yaxlit birligi sifatida asoslab berdi. Mustaqil ish va mustaqil ta’lim tushunchalari farqlanib, mustaqil ish topshiriqlarini bajarish hali mustaqil ta’lim kompetensiyasi mavjudligini anglatmasligi ko‘rsatildi. Tadqiqot kompetensiyaning motivatsion, maqsad qo‘yish, tashkiliy-protsessual, metakognitiv va refleksiv-baholovchi komponentlardan iborat tuzilmasini asoslab, metakognitiv komponentning markaziy o‘rnini ko‘rsatdi. Zamonaviy yondashuvlarning qiyosiy tahlili ularning har biri muayyan pedagogik vaziyat va talaba tayyorgarligining muayyan darajasida samarali ekanini aniqladi. Talaba mustaqilligining to‘rt bosqichi va o‘qituvchi ko‘magini ushbu bosqichlarga moslashtirish tamoyili asosida integrativ model ishlab chiqildi. Xorijiy polemika tahlili mustaqillik tug‘ma xususiyat emas, balki har bir yangi sohada bosqichma-bosqich shakllantiriladigan kompetensiya ekanini asoslab berdi. Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi: birinchidan, birinchi kurs talabalari uchun o‘z-o‘zini boshqarish strategiyalarini ochiq o‘rgatuvchi qisqa modulni joriy etish; ikkinchidan, mustaqil ish topshiriqlariga maqsad qo‘yish, rejalashtirish va o‘z-o‘zini baholash elementlarini kiritish; uchinchidan, o‘quv kundaligi va portfolio kabi refleksiv vositalardan muntazam foydalanish; to‘rtinchidan, o‘qituvchilarni talaba mustaqilligi bosqichini tashxislash va ko‘makni unga moslashtirishga tayyorlash; beshinchidan, topshiriqlarda talabaga tanlov imkoniyatini bosqichma-bosqich kengaytirib borish. Umuman olganda, oliy ta’limning eng muhim natijalaridan biri talabaning o‘qishni o‘rganganligidir. Bilimlar tez eskirayotgan zamonda mustaqil ta’lim kompetensiyasi bitiruvchiga o‘z kasbiy va shaxsiy rivojlanishini butun hayoti davomida davom ettirish imkonini beradi. Shu ma’noda mazkur kompetensiyani rivojlantirish oliy ta’limning alohida vazifasi emas, balki uning barcha vazifalarini bog‘lovchi strategik maqsadidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Knowles M. S. Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers. – New York: Association Press, 1975. – 135 p.

2. Holec H. Autonomy and Foreign Language Learning. – Oxford: Pergamon Press, 1981. – 51 p.

3. Ergashbaev S. O‘zbekiston sharoitida uzluksiz ta’lim tizimi orqali yoshlarning ma’naviy dunyoqarashini rivojlantirish // Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами. – 2025. – Т. 1, № 1. – С. 314–316.

4. Candy P. C. Self-Direction for Lifelong Learning: A Comprehensive Guide to Theory and Practice. – San Francisco: Jossey-Bass, 1991. – 567 p.

5. Grow G. O. Teaching Learners to Be Self-Directed // Adult Education Quarterly. – 1991. – Vol. 41, № 3. – P. 125–149.

6. Deci E. L., Ryan R. M. The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior // Psychological Inquiry. – 2000. – Vol. 11, № 4. – P. 227–268.

7. Ergashbayev S. Uzluksiz ta’lim tashkil etish orqali yoshlarning ma’naviy-falsafiy dunyoqarashini yuksaltirish // Bulletin of Contemporary Researches: Multidisciplinary. – 2025. – Vol. 1, № 1. – P. 10–13.

8. Blaschke L. M. Heutagogy and Lifelong Learning: A Review of Heutagogical Practice and Self-Determined Learning // International Review of Research in Open and Distributed Learning. – 2012. – Vol. 13, № 1. – P. 56–71.

9. Mirzaolimjon o‘g‘li M. M., Shohbozbek E. Yangi O‘zbekistonning ta’lim siyosati va universitetlarning yangi modellari // Pedagogik islohotlar va ularning yechimlari. – 2025. – Vol. 16, № 1. – B. 325–328.

10. Brookfield S. D. Understanding and Facilitating Adult Learning. – San Francisco: Jossey-Bass, 1986. – 375 p.